

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНИ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ,
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

(підпис)

Наталія МЕТЕЛЕНКО

(ім'я, прізвище)

**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ
(МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС)**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра

(назва освітнього ступеня)

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

(шифр, назва спеціальності)

спеціалізації / предметної спеціальності

(шифр і назва)

освітньо-професійна програма Економіка підприємства та управління
бізнесом

(назва)

Укладач: Голомб В.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № від " " серпня 2023 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Гарант ОП

(підпис)

В.В. Голомб
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового інституту
ім. Ю.М. Потебні

Протокол № 1 від " " серпня 2023 р.
Голова науково-методичної ради

(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено:

Відповідальний за секцію «Економічні науки»

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Кількість кредитів – 5	Вибіркова	
		Цикл вільного вибору в межах спеціальності	
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля	Загальна кількість годин – 150	Семестр:	
		3-й	-
Освітня програма Економіка підприємства та управління бізнесом	Змістових модулів – 8	Лекції	
		26 год.	-
		Практичні	
		14 год.	-
Рівень вищої освіти: Магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 17	Самостійна робота	
		106 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Управління ефективністю у підприємстві (малий та середній бізнес)» є формування у студентів комплексу знань та навичок, необхідних для успішного управління підприємствами та прийняття стратегічних рішень в сучасному бізнес-середовищі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління ефективністю у підприємстві (малий та середній бізнес)» є:

- розуміння сутності та важливості управління ефективністю для підприємств у сучасних умовах ринкової конкуренції;
- оволодіння принципами та методами управління ефективністю підприємства, включаючи аналіз ресурсів, оцінку результатів, прийняття управлінських рішень та впровадження стратегічних планів;

- оцінка та визначення ефективності виробництва, використання ресурсів, матеріальних ресурсів, основного виробничого потенціалу та трудового потенціалу на підприємств;
- розвиток навичок стратегічного управління розвитком бізнесу та використання маркетингових інструментів для досягнення стратегічних цілей;
- формування навичок управління якістю та підвищення ефективності процесів виробництва з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та /або біржовій діяльності. СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та /або біржової діяльності. СК 6. Здатність здійснювати економічну діагностику діяльності суб'єктів господарювання та досліджувати тенденції розвитку економіки регіону та країни.	Методи: Наочні методи: ілюстрування (схеми, плакати, таблиці); демонстрування (показ презентацій). Словесні методи (тлумачення понять, розповідь, пояснення, бесіда, самостійна робота з підручником). Практичні методи (контрольні, складання схем, таблиць). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).
Програмні результати навчання: ПР 6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність. ПР 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності. ПР 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну економічну інформацію, розраховувати показники, що характеризують ефективність діяльності суб'єктів господарювання.	Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий). Самостійно-пошукові методи (есе). Контрольні заходи: — теоретичне тестування за змістовим модулем; — залік.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Управління ефективністю у підприємництві (малий та середній бізнес)» має міждисциплінарні зв'язки з такими дисциплінами: «Стратегічне управління бізнесом», «Управління потенціалом підприємницьких структур», «Організація управління персоналом у підприємницьких структурах».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління ефективністю підприємства

Необхідність забезпечення ефективності роботи фірми в ринкових умовах. Суть системи управління ефективністю фірми. Принципи і методи управління ефективністю фірми. Напрями управління ефективністю фірми.

Змістовий модуль 2. Визначення ефективності виробництва

Поняття ефективності виробництва. Суть ресурсного, витратного і ресурсно-витратного підходів до визначення ефективності, переваги і недоліки. Види ефектів і їх характеристика.

Змістовий модуль 3. Господарсько-управлінські рішення і їх вплив на ефективність

Розвиток науки про управління. Управління виробництвом і його основні функції. Класифікація управлінських рішень. Управлінські рішення по виявленню резервів зростання ефективності виробництва. Організаційно-економічний механізм дії чинників зростання ефективності виробництва.

Змістовий модуль 4. Управління якістю і підвищення ефективності процесів виробництва

Значення управління якістю для підприємства. Основні принципи системи управління якістю. Інструменти та методи підвищення якості продукції та процесів виробництва. Сертифікація якості та її роль у підприємстві.

Змістовий модуль 5. Управління ефективністю використання матеріальних ресурсів та виробничого потенціалу

Основні підходи до управління ефективністю використання матеріальних ресурсів. Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів за системою показників. Потреба в ресурсах. Підвищення ефективності управління товарно-матеріальними запасами. Системи управління ефективністю матеріальних запасів. Матеріальні баланси. Характеристика виробничого потенціалу фірми. Управління ефективністю використання основного виробничого потенціалу. Характеристика узагальнюючих і часткових показників ефективності використання основного виробничого потенціалу.

Змістовий модуль 6. Вимірювання економічної ефективності трудового потенціалу

Продуктивність праці як мірило ефективності використання трудових ресурсів. Методи формування трудового потенціалу та необхідність ефективного управління ним. Економічна ефективність стимулювання трудового потенціалу шляхом оплати праці.

Змістовий модуль 7. Система оцінювання ефективності роботи фірми

Оцінювання ефективності роботи фірми: вітчизняний і зарубіжний досвід. Критерій і принципи формування системи показників ефективності виробництва. Система показників ефективності виробництва. Характеристика узагальнюючих показників. Характеристика часткових показників. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства. Показники оцінки фінансового стану. Прибуток і рентабельність як результативні показники оцінки ефективності. Управління ефективністю використання фінансових ресурсів.

Змістовий модуль 8. Стратегічне управління розвитком бізнесу

Сутність та важливість стратегічного управління в розвитку підприємства. Формування стратегічного плану розвитку бізнесу: цілі та завдання. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища для стратегічного управління. Вибір стратегії розвитку підприємства та її впровадження. Роль маркетингу у стратегічному управлінні бізнесом. Позиціонування та конкурентні переваги як ключові елементи стратегічного маркетингу. Залучення та утримання клієнтів в рамках стратегічного маркетингу.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	12	3	2		1		10		2	5	7
2	12	3	2		1		10		2	5	7
3	14	4	2		2		10		2	5	7
4	14	6	4		2		10		3	5	8
5	18	6	4		2		10		3	5	8
6	14	6	4		2		10		3	5	8
7	18	6	4		2		10		3	5	8
8	14	6	4		2		10		2	5	7
Усього за змістові модулі	120	40	26		14		80		20	40	60
Підсумковий семестровий контроль Залік	30						30	30	20	20	40
Загалом	150								100		

5. Теми лекційних занять

№ Змісто- вого модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Теоретичні засади управління ефективністю підприємства	2
2	Визначення ефективності виробництва	2
3	Господарсько-управлінські рішення і їх вплив на ефективність	2
4	Управління якістю і підвищення ефективності процесів виробництва	4
5	Управління ефективністю використання матеріальних ресурсів та виробничого потенціалу	4
6	Вимірювання економічної ефективності трудового потенціалу	4
7	Система оцінювання ефективності роботи фірми	4
8	Стратегічне управління розвитком бізнесу	4
Разом		26

6. Теми практичних занять

№ Змісто- вого модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Теоретичні засади управління ефективністю підприємства	1
2	Визначення ефективності виробництва	1
3	Господарсько-управлінські рішення і їх вплив на ефективність	2
4	Управління якістю і підвищення ефективності процесів виробництва	2
5	Управління ефективністю використання матеріальних ресурсів та виробничого потенціалу	2
6	Вимірювання економічної ефективності трудового потенціалу	2
7	Система оцінювання ефективності роботи фірми	2
8	Стратегічне управління розвитком бізнесу	2
Разом		14

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Виконання теоретичних завдань 1	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 1 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з урахуванням відповідей	2
	Розв'язання практичних задач, ситуацій 1		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 1	2			7
2	Виконання теоретичних завдань 2	Теоретичні завдання до теми 2 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з урахуванням відповідей	2
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 2	Завдання аналітичного характеру до теми 2 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 2	2			7
3	Підготовка теоретичних завдань 3	Теоретичні завдання до теми 3 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з урахуванням відповідей	2
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 3	Практичні завдання до теми 3 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 3	2			7
4	Підготовка теоретичних завдань 4	Теоретичні завдання до теми 4 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач,		Розв'язання	5

	аналізу ситуацій 4	Практичні завдання до теми 4 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	
Усього за ЗМ 4	2			8
5	Підготовка теоретичних завдань 5	Теоретичні завдання до теми 5 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 5	Практичні завдання до теми 5 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 5	2			8
6	Підготовка теоретичних завдань 6	Теоретичні завдання до теми 6 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 6	Практичні завдання до теми 6 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 6	2			8
7	Підготовка теоретичних завдань 7	Теоретичні завдання до теми 7 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 7	Практичні завдання до теми 7 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 7	2			8
8	Підготовка теоретичних завдань	Теоретичні завдання до теми 8 завантажено на сайт	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з	2

	8	системи Moodle ЗНУ	урахуванням відповідей	
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 8	Практичні завдання до теми 8 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 8	2			7
Усього за змістові модулі	16			60

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Тестування	Тестування передбачає обмежену у часі (1 година 20 хвилин) відповідь на питання. У разі дистанційної форми навчання екзамен проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Тестові питання оцінюються: правильно/ неправильно. Кількість питань – 40. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	40
Усього за підсумко- вий семес- тровий контроль	1			40

8. Рекомендована література

Основна:

1. Балановська Т.І., Троян А.В. Управління бізнесом: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2019. 401 с.
2. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Економічна діагностика: навч. посіб. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2021. 164с.

Додаткова:

1. Bousdekis A., Lepenioti K., Apostolou D., Mentzas G. A review of data-driven decision-making methods for industry 4.0 maintenance applications. Electronics (Switzerland). 2021. Vol. 10 (7). P. 828.
2. Perdana A., Lee H. H., Koh S. K. , Arisandi D. Data analytics in small and mid-size enterprises: Enablers and inhibitors for business value and firm performance. International Journal of Accounting Information Systems. 2022. Vol. 44.

3. Yalcin A. S., Kilic H. S., Delen D. The use of multi-criteria decision-making methods in business analytics: A comprehensive literature review. Technological Forecasting and Social Change. 2022. Vol. 174.

Інформаційні ресурси:

1. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 26.08.2023).

2. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 26.08.2023).

3. Податковий кодекс України від 2011 р. від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.08.2023).

4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 9. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 26.08.2023).

5. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 02.07.2001 р. № 2658-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 47. Ст. 251. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 26.08.2023).